

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi tietokoneella toteutettujen keksintöjen patentoitavuudesta

(2002/C 151 E/05)

KOM(2002) 92 lopul. — 2002/0047(COD)

(Komission esittämä 20 päivänä helmikuuta 2002)

EUROOPAN PARLAMENTTI JA EUROOPAN UNIONIN NEUVOSTO,
jotka

ottavat huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen ja erityisesti sen 95 artiklan,

ottavat huomioon komission ehdotuksen,

ottavat huomioon talous- ja sosiaalikomitean lausunnon,

noudattavat perustamissopimuksen 251 artiklassa määrättyä menettelyä,

sekä katsovat seuraavaa:

- (1) Sisämarkkinoiden toteutumisen myötä vapaan liikkuvuuden esteet ja kilpailua vääristävät tekijät poistuvat ja luodaan innovaatiotoiminnalle ja investoinneille suotuisa toimintaympäristö. Tässä yhteydessä keksintöjen suojaaminen patentein on sisämarkkinoiden onnistumista edistävä keskeinen tekijä. Tietokoneella toteutettujen keksintöjen tehokas ja yhdenmukainen suoja kaikissa jäsenvaltioissa on olennaisen tärkeää alan investointien jatkumiseksi ja kannustamiseksi.
- (2) Tietokoneella toteutetuille keksinnöille eri jäsenvaltioiden hallintokäytännön ja oikeuskäytännön nojalla myönnettävässä oikeudellisessa suojassa on eroja. Kyseiset erot voivat luoda kaupan esteitä ja tällä tavoin haitata sisämarkkinoiden moitteetonta toimintaa.
- (3) Kyseisiä eroja on syntynyt ja ne saattavat edelleen kasvaa, kun jäsenvaltiot hyväksyvät uusia, toisistaan poikkeavia hallintokäytänteitä tai kun voimassaolevaa lainsäädäntöä tulkitseva oikeuskäytäntö kehittyy eri tavalla eri jäsenvaltioissa.
- (4) Tietokoneohjelmien levityksen ja käytön tasainen kasvu kaikilla tekniikanaloilla ja maailmanlaajuisesti Internetin kautta on keskeinen tekijä teknologiainnovaatioiden kannalta. Tämän vuoksi on tarpeen varmistaa, että tietokoneohjelmien kehittäjät ja käyttäjät voivat toimia yhteisössä mahdollisimman suotuisassa ympäristössä.

(5) Näin ollen oikeudelliset säännöt, sellaisina kuin jäsenvaltioiden tuomioistuimet ovat niitä tulkinneet, olisi yhdenmukaistettava, ja tietokoneella toteutettujen keksintöjen patentoitavuutta sääntelevä lainsäädäntö olisi tehtävä avoimeksi. Näiden toimien tuloksena saavutettavan oikeusvarmuuden ansiosta yritykset voivat saada mahdollisimman paljon etua tietokoneella toteutetuille keksinnöille myönnettävistä patenteista, ja oikeusvarmuuden avulla edistetään investointeja ja innovaatiotoimintaa.

(6) Euroopan yhteisö ja sen jäsenvaltiot ovat sitoutuneet noudattamaan sopimusta teollis- ja tekijänoikeuksien kauppaan liittyvistä näkökohdista (jäljempänä "TRIPS-sopimus"), joka on hyväksytty 22 päivänä joulukuuta 1994 tehdyllä neuvoston päätöksellä 94/800/EY Uruguayn kierroksen monenvälisissä kauppaneuvotteluissa (1986–1994) laadittujen sopimusten tekemisestä Euroopan yhteisön puolesta yhteisön toimivaltaan kuuluvissa asioissa⁽¹⁾. TRIPS-sopimuksen 27 artiklan 1 kohdan mukaan miltä tekniikan alalta tahansa olevaa tuotetta tai menetelmää koskevan keksinnön tulee olla patentoitavissa edellyttäen, että se on uusi ja keksinnöllinen ja että sitä voidaan käyttää teollisesti hyväksi. Lisäksi TRIPS-sopimuksen mukaan patenttien saaminen ja patenttioikeuksista nauttiminen eivät saa olla riippuvaisia siitä, mikä tekniikanala on kyseessä. Näitä periaatteita olisi sovellettava myös tietokoneella toteutettuihin keksintöihin.

(7) Eurooppapatenttien myöntämisestä Münchenissä 5 päivänä lokakuuta 1973 allekirjoitetun yleissopimuksen ja jäsenvaltioiden patenttisäädösten mukaan keksintöinä ei nimenomaisesti pidetä tietokoneohjelmia eikä löytöjä, teollisia teorioita, matemaattisia menetelmiä, taiteellisia luomuksia eikä älyllistä toimintaa, pelejä tai liiketoimintaa varten tarkoitettuja suunnitelmia, sääntöjä tai menetelmiä eikä tietojen esittämistä, joten nämä kohteet eivät ole patentoitavissa. Tätä poikkeusta kuitenkin sovelletaan ja se on perusteltavissa ainoastaan siltä osin kuin patenttihakemus tai patentti koskee kyseistä kohdetta tai toimintaa sinänsä, koska mainitut kohteet tai toiminnot sinänsä eivät kuulu mihinkään tekniikanalaa.

(8) Patenttisuoja antaa keksijälle mahdollisuuden hyötyä luovuudestaan. Vaikka innovaatioiden suojaaminen patenttioikeuksin on koko yhteiskunnan edun mukaista, patenttioikeuksia ei saisi käyttää kilpailua vääristävällä tavalla.

⁽¹⁾ EYVL L 336, 23.12.1994, s. 1.

- (9) Tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta 14 päivänä toukokuuta 1991 annetun neuvoston direktiivin 91/250/ETY⁽¹⁾ mukaisesti tekijänoikeuden suoja koskee kirjalliseksi teokseksi katsottavan alkuperäisen tietokoneohjelman eri ilmaisumuotoja. Sen sijaan ideat ja periaatteet, jotka ovat tietokoneohjelman minkä tahansa osan perustana, eivät saa tekijänoikeudellista suojaa.
- (10) Jotta keksintö on patentoitavissa, sen on oltava luonteeltaan tekninen ja näin ollen kuuluttava johonkin tekniikanalaan.
- (11) Vaikka tietokoneella toteutettuja keksintöjä pidetään tekniikanalaan kuuluvina, niiltä edellytetään muiden keksintöjen tapaan keksinnöllisyyttä, eli niiden on tuotava lisäys vallitsevaan tekniikan tasoon.
- (12) Näin ollen siinä tapauksessa, että keksintö ei tuo lisäystä vallitsevaan tekniikan tasoon, esimerkiksi silloin, kun lisäys vallitsevaan tasoon ei ole luonteeltaan tekninen, keksintö ei ole keksinnöllinen, joten se ei ole patentoitavissa.
- (13) Määritelty menettely tai toimintojen sarja, joka suoritetaan tietokoneen kaltaisella laitteella, voi tuoda lisäyksen vallitsevaan tekniikan tasoon, joten sitä voidaan pitää patentoitavissa olevana keksintönä. Kuitenkaan sellainen algoritmi, joka määritellään ilman viittausta fyysiseen ympäristöön, ei ole luonteeltaan tekninen, joten sitä ei voida pitää patentoitavissa olevana keksintönä.
- (14) Tietokoneella toteutettujen keksintöjen oikeudellinen suoja ei saisi edellyttää erillistä sääntelyä, joka korvaisi kansallisten patenttisäädösten säännöt. Tietokoneella toteutettujen keksintöjen oikeudellisen suojan olisi edelleen perustuttava pääosin kansallisten patenttisäädösten sääntöihin sellaisina kuin niitä on tämän direktiivin mukaisesti tietyiltä osin mukautettu tai täydennetty.
- (15) Tässä direktiivissä olisi ainoastaan vahvistettava tietyt periaatteet, joita sovelletaan kyseisten keksintöjen patentoitavuuteen ja joiden tarkoituksena on erityisesti sen varmistaminen, että tekniikanalaan kuuluvat ja lisäyksen tekniikan tasoon tuovat keksinnöt voidaan suojata, ja toisaalta sen varmistaminen, että keksintöjä, jotka eivät tuo lisäystä tekniikan tasoon, ei voi suojata.
- (16) Euroopan teollisuuden kilpailuasema suhteessa tärkeimpiin kauppakumppaneihin paranee, jos tietokoneella toteutettujen keksintöjen oikeudellisen suojan nykyiset erot poistetaan ja oikeudellisen tilanteen avoimuutta lisätään.
- (17) Tämä direktiivi ei rajoita kilpailusääntöjen eikä etenkin perustamissopimuksen 81 ja 82 artiklan soveltamista.
- (18) Tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluviin keksintöihin liittyvä patenttisuoja ei vaikuta tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta annetun direktiivin 91/250/ETY mukai-

sesti sallittuihin toimiin eikä kyseisessä direktiivissä analysoinnista ja yhteentoimivuudesta annettujen säännösten soveltamiseen, eikä puolijohdetuotteiden piirimalleista tai tavaramerkeistä annettujen säännösten soveltamiseen.

- (19) Koska jäsenvaltiot eivät voi riittävällä tavalla toteuttaa suunnitellun toiminnan tavoitteita, joiden avulla pyritään yhdenmukaistamaan tietokoneella toteutetuista keksinnöistä annetut kansalliset säännöt, vaan tavoitteet voidaan toiminnan laajuuden tai vaikutusten takia toteuttaa paremmin yhteisön tasolla, yhteisö voi ryhtyä toimiin perustamissopimuksen 5 artiklassa määrätyn toissijaisuusperiaatteen mukaisesti. Suhteellisuusperiaatteen mukaisesti, sellaisena kuin se esitetään sanotussa artiklassa, tällä direktiivillä ei ylitetä sitä, mikä on tarpeen näiden tavoitteiden saavuttamiseksi,

OVAT ANTANEET TÄMÄN DIREKTIIVIN:

1 artikla

Soveltamisala

Tässä direktiivissä vahvistetaan tietokoneella toteutettujen keksintöjen patentoitavuutta koskevat säännöt.

1 artikla

Määritelmät

Tässä direktiivissä sovelletaan seuraavia määritelmiä:

- a) "Tietokoneella toteutetulla keksinnöllä" tarkoitetaan keksintöä, jonka suorittamiseen käytetään tietokonetta, tietokoneiden verkkoa tai muuta ohjelmoitavaa laitetta ja joka sisältää yhden tai useamman ensi näkemältä uuden piirteen, joka toteutuu kokonaan tai osittain tietokoneohjelman tai -ohjelmien avulla.
- b) "Lisäyksellä tekniikan tasoon" tarkoitetaan sellaista lisäystä tekniikanalalla vallitsevaan tasoon, joka ei ole ilmeinen alan ammattimiehelle.

3 artikla

Tietokoneella toteutetut keksinnöt osana tekniikanalaa

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tietokoneella toteutettua keksintöä pidetään johonkin tekniikanalaan kuuluvana.

4 artikla

Patentoitavuuden edellytykset

1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tietokoneella toteutettu keksintö on patentoitavissa sillä edellytyksellä, että sitä voidaan käyttää teollisesti ja että se on uusi ja keksinnöllinen.
2. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että keksinnöllisyyden edellytykseksi asetetaan tietokoneella toteutetun keksinnön tuoma lisäys tekniikan tasoon.

⁽¹⁾ EYVL L 122, 17.5.1991, s. 42. Direktiivi sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 93/98/ETY (EYVL L 290, 24.11.1993, s. 9).

3. Lisäystä tekniikan tasoon on arvioitava ottamalla huomioon ero, joka on kokonaisuutena tarkasteltavan patenttivaatimuksen, jonka osat voivat käsittää sekä teknisiä että muita kuin teknisiä piirteitä, ja vallitsevan tason välillä.

5 artikla

Patenttivaatimuksen muoto

Jäsenvaltioiden on varmistettava, että tietokoneella toteutetulle keksinnölle voidaan hakea patenttisuojaa tuotteena, toisin sanoen ohjelmoituna tietokoneena, ohjelmoituna tietokoneiden verkkona tai muuna ohjelmoituna laitteena, tai kyseisen tietokoneen, tietokoneiden verkon tai laitteen suorittamana prosessina, joka pannaan täytäntöön ohjelmiston avulla.

6 artikla

Suhde direktiiviin 91/250/ETY

Tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvien keksintöihin liittyvä patenttisuojaa ei vaikuta tietokoneohjelmien oikeudellisesta suojasta annetun direktiivin 91/250/ETY mukaisesti sallittuihin toimiin eikä kyseisessä direktiivissä analysoinnista ja yhteentömmivuudesta annettujen säännösten soveltamiseen, eikä puoli-johdetuotteiden piirimalleista tai tavaramerkeistä annettujen säännösten soveltamiseen.

7 artikla

Seuranta

Komissio seuraa tietokoneella toteutettujen keksintöjen vaikutuksia innovaatiotoimintaan ja kilpailuun Euroopan laajuisesti ja kansainvälisesti sekä niiden vaikutuksia eurooppalaisiin yrityksiin, mukaan luettuna sähköinen kaupankäynti.

8 artikla

Kertomus direktiivin vaikutuksista

Komissio antaa Euroopan parlamentille ja neuvostolle viimeistään [päivänä kuuta (kolmen vuoden kuluttua 9 artiklan 1 kohdassa tarkoitettusta päivästä)] kertomuksen

a) tietokoneella toteutettuja keksintöjä koskevien patenttien vaikutuksista 7 artiklassa tarkoitettuihin seikkoihin;

b) siitä, ovatko patentoitavuudelle asetettujen vaatimusten ja etenkin uutuuden, keksinnöllisyyden ja patenttivaatimuksen laajuuden määrittelystä annetut säännöt asianmukaisia; ja

c) siitä, onko havaittu ongelmia niissä jäsenvaltioissa, joissa uutuus- ja keksinnöllisyystutkimuksia ei suoriteta ennen patentin myöntämistä, ja jos näin on, olisiko suotavaa toteuttaa toimia kyseisten ongelmien poistamiseksi.

9 artikla

Täytäntöönpano

1. Jäsenvaltioiden on saatettava tämän direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään [päivänä kuuta (kuukauden viimeinen päivä)]. Niiden on ilmoitettava tästä komissiolle viipymättä.

Näissä jäsenvaltioiden antamissa säädöksissä on viitattava tähän direktiiviin tai niihin on liitettävä tällainen viittaus, kun ne virallisesti julkaistaan. Jäsenvaltioiden on säädettävä siitä, miten viittaukset tehdään.

2. Jäsenvaltioiden on annettava komissiolle tiedoksi kansalliset säädökset, jotka ne antavat tämän direktiivin soveltamisalaan kuuluvista kysymyksistä.

10 artikla

Voimaantulo

Tämä direktiivi tulee kahdentenakymmenentenä päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä.

11 artikla

Osoitus

Tämä direktiivi on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.